

МЕКТЕП ОКУУЧУЛАРЫН ЖАНА ЖАШТАРДЫ ТАРБИЯЛОО КОНЦЕПЦИЯСЫ

Токтомаматов Алмазбек

Бишкек, 2020

Учурдагы абал

Кыргызстанда бул жаатта абал кандай же кандай кемчиликтер кетүүдө?

1. Коомдогу асылдыктардын, дөөөттөрдүн (баалуулуктардын) өзгөрүүсү, наркын жоготуусу тарбияга абдан күчтүү таасир этүүдө
2. Күчтүүлөрдүн алсыз мамлекеттерге басым жасоосу, колунда бийлиги, байлыгы бар адамдардын башкаларга үстөмдүк кылуусу тарбия маселесин аңга түртүүдө
3. Коррупциянын күчөшү тарбияны алсыздандырып салды
4. Демократиянын шарданына жамынып, асылдыктар, дөөлөттөр туура эмес түшүнүлүп, колдонулуп калганын көрүүгө болот

Тарбия учурда кандай ишке ашып жатат?

1. Учурда тарбиялоо окуу предметтерди окутуп-үйрөтүү аркылуу ишке ашат
 2. Ар бир окуу предметтин тарбиялык дарамети абдан чоң
 3. Окуу предметтерге кошумча тарбиялык сааттар, класстан тышкаркы ишмердик, коомдук иш-чаралар бар
 4. Бул жакшы концепция, анткени жайдак жерде тарбия пайда болбойт. Ал бир нерсе менен алектенүү, ишти өз алдынча, башкалар менен бирге аткаруу учурунда, эмгек процессинде калыптанат
- Бирок, мындай мамиле иштебей жаткандыгын коомдогу тарбиянын абалы айкын көрсөтүп турат

Эмне үчүн мындай мамиле натыйжалуу болбой жатат?

- Окуу предметтер боюнча жүктөм өтө көп, предметти окутуу учурунда анын тарбиялык жагына көңүл бурулбай калат
- Ашыкча кагаз иштери, түрдүү отчеттор мугалимдердин көп убактысын алууда
- Тарбиялык сааттарды, класстан тышкаркы иштерди, коомдук иш-чараларды уюштура турган класс жетекчиге төлөнө турган акынын көлөмү өтө эле төмөн
- Болочок мугалимдерди даярдоодо тарбиялык иштерди жүргүзүүгө аз көңүл бурулат
- Тарбия маселесине мамлекет тарабынан да, коомчулук тарабынан да анчалык көңүл бурулбай калган

Тарбиянын негизги принциптери

- ❑ ар бир баланын абалын, шыгын, өзгөчөлүгүн эске алуу
- ❑ активдүүлүккө, маселе чечүүгө, жоопкерчилик алууга багыттоо
- ❑ ачыктык, тактык, чынчылдык, адилеттүүлүк ж.б камсыз кылуу, ар кимдин мүмкүнчүлүгүнө, кызыкчылыгына жараша аракеттенүүсү
- ❑ илимийлүүлүк, идеялуулук, системалуулук, ырааттуулуктун болушу
- ❑ окуучунун көз карашын, бөтөнчөлүгүн, пендечилигин сыйлоо
- ❑ башкаларга сабырдуулук, толеранттуулук
- ❑ демократиялык принциптин сакталышы, баланын укугунун корголушу, демилгелүүлүк, өз милдеттерин билүү, өзүн таануу
- ❑ элдик педагогиканын мурастарына, этномаданиятына негизделиши
- ❑ тарбиянын жалпы адамзаттын ыймандык дөөлөттөрүнө багытталышы
- ❑ элдин маданий, тарыхый, аймактык бөтөнчөлүктөрүн эске алууга негизделген маданий нарктуулук

Тарбиялоонун максаты, милдеттери

Тарбиялоонун максаты: коомдогу социалдык, саясий, экономикалык ж.б. өзгөрүүлөргө жеңил ыңгайлашууга шыктуу, маселе чечүүгө, ишин жакшы аткарууга жөндөмдүү, укуктук, демократиялык мамлекеттин ыймандуу, маданияттуу, дөөлөттөрдү урматтаган атуулдарын тарбиялоо

Милдеттери:

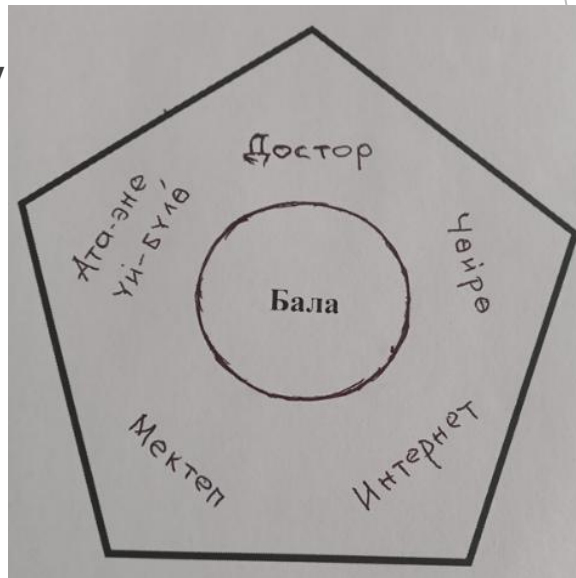
- ▶ турмуштун ар кандай шартында социалдык, саясий, экономикалык ж.б. маселелерди чече билген жамааттар, адамдар менен кызматташып кетүүгө жөндөмдүү, ыймандуу, маданияттуу, өзүн тааныган, өстүргөн бүтүрүүчүлөрдүн чыгышына шарт түзүү
- ▶ ата-энелердин педагогикалык сабатын, педагогдордун, психологдордун кесипкөйлүгүн, жоопкерчилигин жогорулатуу
- ▶ тарбиялык иштердин натыйжалуулугун арттыруу

Алдыдагы кадамдар жана жаңы концепциянын өзгөчөлүктөрү

- ❖ Буга чейинки тарбиялоо концепцияларын талдоо
- ❖ Жаңы концепциянын кыска, так жана түшүнүктүү жазылышы
- ❖ Концепциянын конкреттүү жана иштеп кете турган болушу
- ❖ Концепциянын борборунда - баланын кызыкчылыктары, анын дараметин ачуу, шайкеш өнүккөн инсан катары калыптануусу
- ❖ Жаштарды тарбиялоо жаатында мамлекеттин саясаттын концепцияда так чагылдырылышы
- ❖ Концепцияны кеңири коомчулук менен талкуулоо
- ❖ Концепцияны ишке ашырууга бардык тараптардын катышуусу
- ❖ Улуттук жана жалпы адамзаттык асылдыктардын карым-катышынын так чагылдырылышы

Концепциянын мазмуну жана түзүмү

- ❖ Чийменин өзөгүндө бала, анын кызыкчылыктары, мүмкүнчүлүктөрү
- ❖ Аны курчап тургандар же инсан аралык мамиле:
 - достору
 - чөйрө
 - ата-энеси, үй-бүлөсү
 - билим берүү уюму (бала бакча, мектеп ж.б.)
 - интернет ресурстары
- ❖ Улуттук жана жалпы адамзаттык асылдыктардын катышы
- ❖ Улуттук асылдыктар тарбиялоонун пайдубалын түзөт

Тарбиялык иш-аракеттердин багыттары

□ Өзүн-өзү тарбиялоо

- ✓ Акыл-эс тарбиясы
- ✓ Жан дүйнө тарбиясы
- ✓ Үзгүлтүксүз тарбиялануу көндүмү

□ Үй-бүлөлүк тарбия

□ Башкалар менен мамиле түзө билүүгө тарбиялануу

□ Эл-жерди сүйүүгө, мекенчилдикке тарбиялануу

□ Жарандык аң-сезимди калыптандыруу жана укуктук тарбия

Жаңы концепцияны кантип ишке ашырабыз?

- Концепцияны коомчулук менен кеңири талкуулагандан кийин кабыл алуу
- Жаңы тарбиялоо концепциясы боюнча кеңири түшүндүрүү иштерин жүргүзүү жана маалымат кампанияларын өткөрүү
- Концепцияны ишке ашырууга бардык тараптарды (мугалимдер, ата-энелер, адистер, жаштар, активисттер, коомчулуктун өкүлдөрү) тартуу
- Жаштарды тарбиялоо концепциясынын негизинде программа жана иш-чаралар планы иштелип чыгып, бекитилип, анын аткарылышына мониторинг жана көзөмөл жүргүзүлүп, бааланып турат

P A X M A T !